

Soe ilm pani ülased kasvama

Ain Kallis

Maarahvas nägi kahel öhtul virmalisi

meteoroloog

“Tugev torm Inglise kanalil, kontinent ära lõigatud!” kõlas kunagi uhkelt pealkiri Time’is. Möödunud kuu paaril päeval oleksid saanud ka meie saarte lehed panna oma esiküljele uudise “Torm Muhu väinas, suur maa ära lõigatud!” Oktoober on tavaliselt sügistormide aeg. Raju möllas ka tänavu väga tihti, isegi Tartumaal oli 19 päeval tuulepuhanguid üle kümne meetri sekundis.

Ristnas oli kuu pooltel päevadel tugevaid tuuli puhangutega üle 15 meetri sekundis. Tugevaim torm tabas Hiiumaad 18. oktoobril, kui Ristnas ja Kärddlas mõõdeti tuule kiiruseks puhanguti 28 meetrit sekundis.

Sirelitelpaisusid pungad

Huvitav on märkida, et samal 18. kuupäeval, ainult 21 aastat tagasi, rasis tugev torm ka Pärnu linna. Äikesemürina saatel tõusis vesi lahes ligi kaks meetrit ning uputas rannaäärseid tänavaid. Ka kõige tugevam tuulepuhang on registreeritud oktoobris. 27. oktoobril 1969 puhus tuul Ruhnu saarel 48 meetrit sekundis. See annab juba orkaani mõõdu välja.

Kui kogu september ja ka oktoobri algus olid üllatavalt kuivad, siis oktoobri teisel kümmepäevakul avanesid jällegi taevaluugid ja kuu lõpuni tuli sageli vihma. Kõige rohkem sadas saartel, kus oli suvel kuiv, vähem aga Kirde-Eestis, mis sai suvel oma jao täis.

Tänavune oktoober oli mõnevõrra eripärane, sest oli nii vihma kui ka päris suvist sooja ja päikesepaistet. Kuu lõpupoole tõusis mõnel kesk-päeval õhusoojus 14 kraadini (Tallinnas 14,7 °C, Tartus 14,0 °C). Ka loodus reageeris vastavalt – sirelitel paisusid pungad, Viljandimaal õitsesid kullerkupud ja ülased ning sääski tundus olema kohati rohkem kui kesksuvel. Külmem periood oli kuu algul, kui kraadiklaas näitas ka kahe meetri kõrgusel õhus -6 kuni -7 kraadi. Kõige külmem oli oktoobris Peipsi ääres. Mustvees langes temperatuur 4. oktoobri ööl -7,9 kraadini.

Vihma tuli selgest taevast

Kuu teine dekaad oli soe ja sajune. Näiteks polnud Tartu kandis päeva, mil tilkagi ei sadanud.

Kõige soojem oli saartel ja rannikul nagu sügisel tavaliselt. Kuressaares oli kuu keskmine temperatuur 7,3 kraadi, seevastu külmem kant oli Pandivere kõrgustik – Väike-Maarjas 4,9 kraadi. Kogu Eesti territooriumi keskmiseks arvutati Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudis peaaegu täpselt

normikohane 6 kraadi.

Ühel päeval sadas kuu alguses Tallinnas selgest taevast vihma. Suhteliselt sooja mere mõjul tekkinud pilveke kastiski linnarahvast. Maarahvas võis jälle 7. ja 20. kuu-päeva õhtul virmalisi imetleda, linnatulede valgel polnud neid näha.